De Heikikker – onze ‘Veenkikker’ van De Pelen

Herkenning

Herkenning

Rugstreep tot voorbij de ogen
Spitse snuit
Witte niet gemarmerde buik

Heikikker	Bruine kikker
Spitse snuit	Stompere snuit
Zijlijst oog loopt geleidelijk af	Zijlijst oog loopt steil af
Witte buik	Gemarmerde buik
Rugstreep	Zelden rugstreep

Foto's:
RAVON

Foto's:
RAVON

Variatie rugtekening heikikkers

kikkers

Foto’s:
RAVON

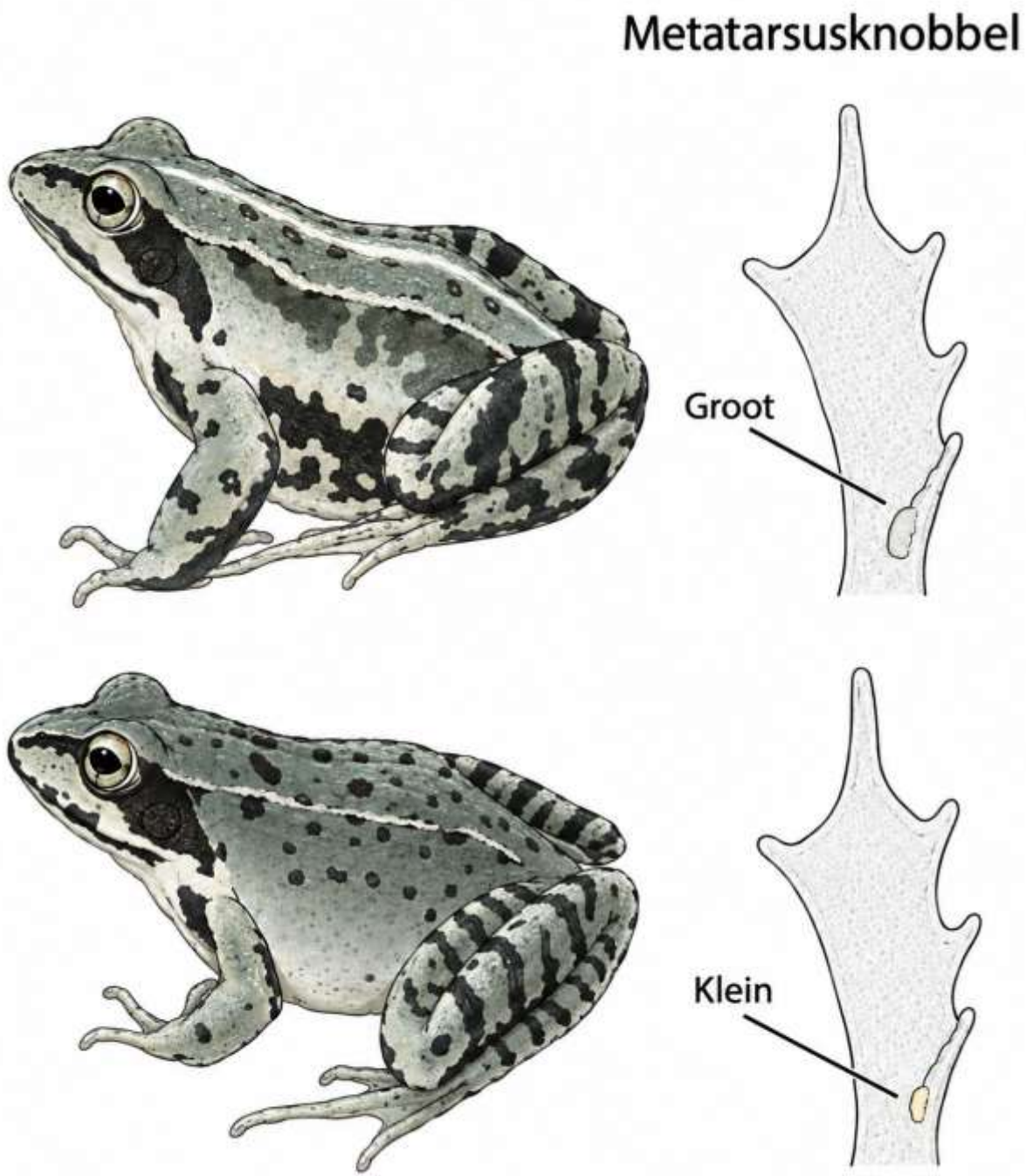

Figuur:
RAVON

RAVON

Fotoveldgids amfibieën

Alle soorten en stadia in beeld

Paul van Hoof & Raymond Creemers

Verspreiding Eurazië

Leefwijze en ecologie

Leefwijze en ecologie

- Voortplantingstijd – Februari maart

Leefwijze en ecologie

- Blauwe mannetjes

Leefwijze en ecologie

- Gedrag – Schuw afhankelijk van dichtheden

Leefwijze en ecologie

- Eiafzet – compacte klompen
- Vaak in grote groepen in de zonnigste hoek van het ven

Leefwijze en ecologie

- Een echte landbewoner
- Overwintert zelden in het water

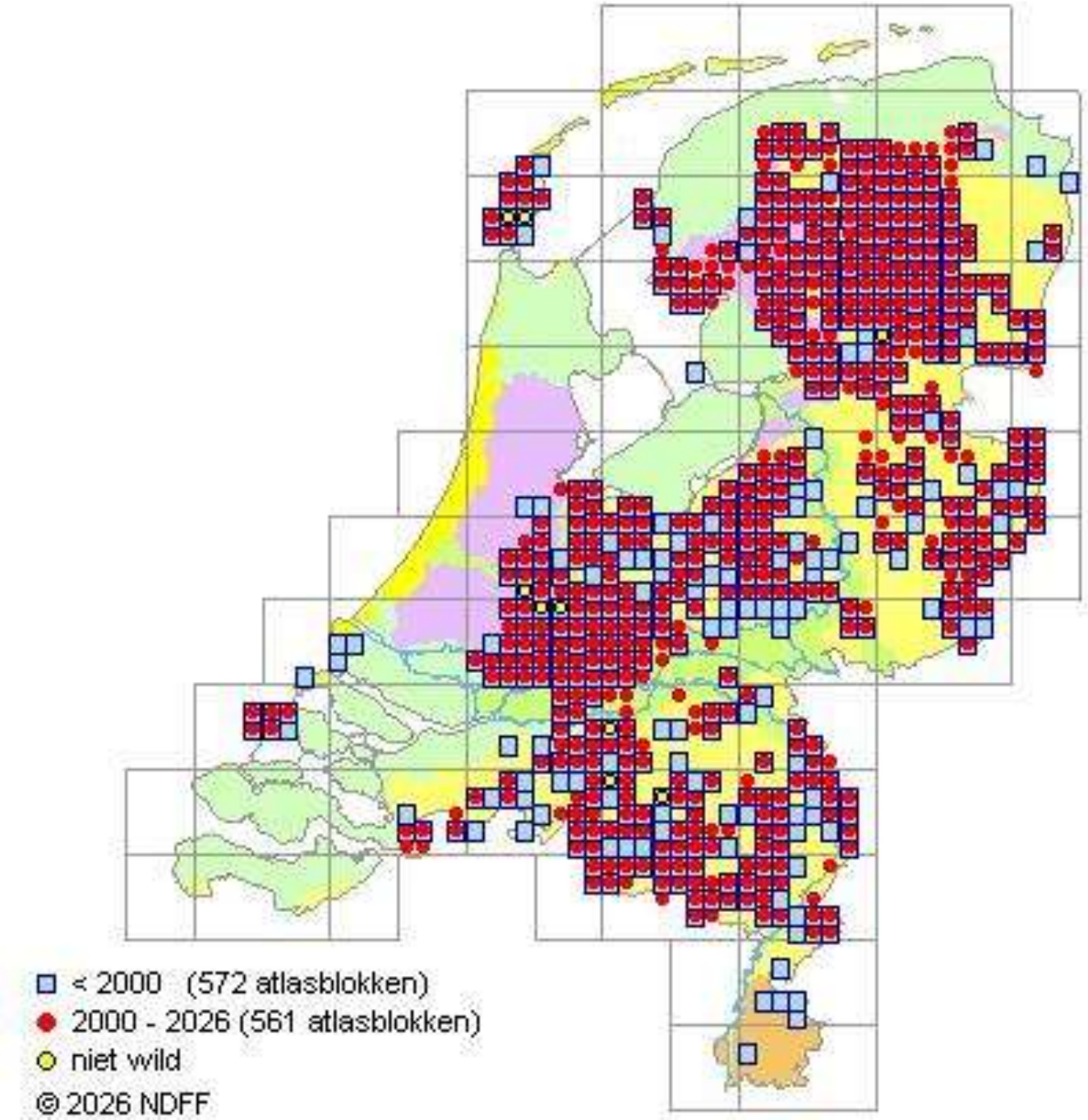
< 2000 (572 atlasblokken)
2000 - 2026 (561 atlasblokken)
niet wild
© 2026 NDFF

Figuur: NDFF

Habitat

- Voedselarme wateren, vaak licht zuur (pH 4,5 – 6,0)
- Hoog- en laagvenen
- Heidevennen en moerassen
- Structuurrijk water- en landhabitat

Beekdalen

Veenweidegebieden

Verspreiding in Limburg

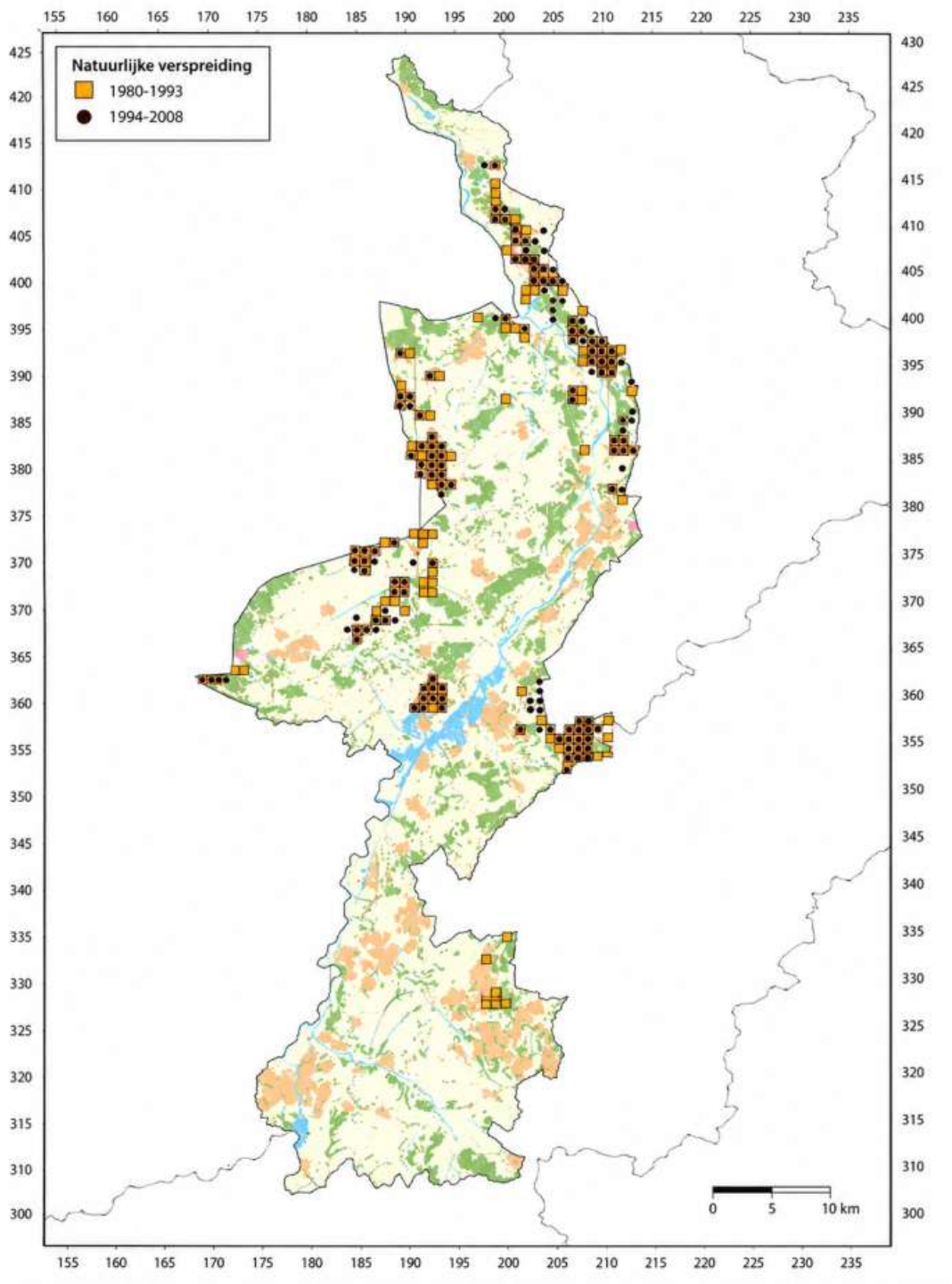

Figuur: Herpetofauna van Limburg 1980-2008

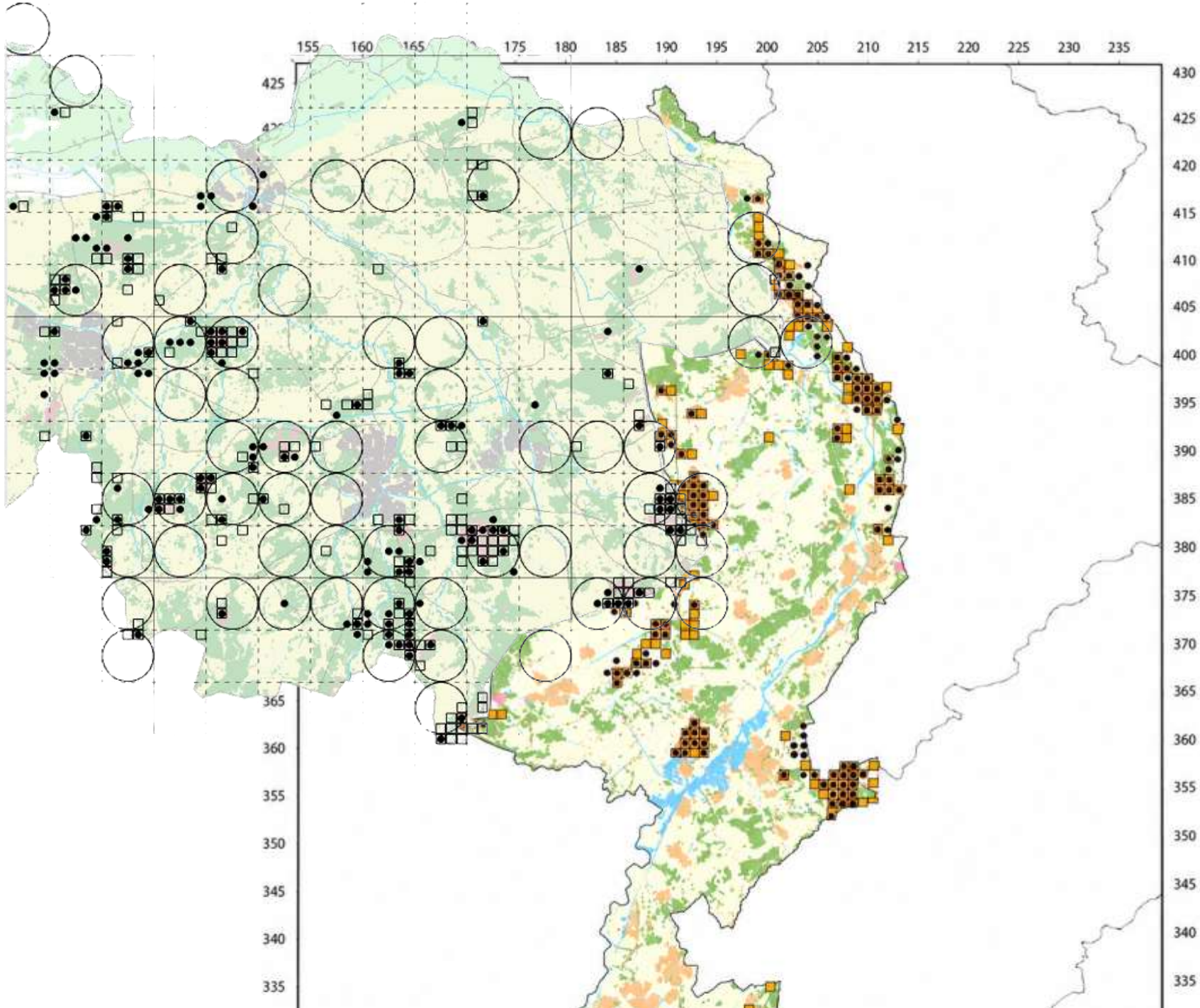
155
160
165
175
180
185
190
195
200
205
210
215
220
225
230
235
425
365
360
355
350
345
340
335
430
425
420
415
410
405
400
395
390
385
380
375
370
365
360
355
350
345
340
335

Van moerasmassa

- De Peel was vroeger één van de grootste hoogveencomplexen van West-Europa.
- Een continu mozaïek van veenmosvennen, natte heide, ruigte en broekbos.
- Ideaal heikikkerland: **veel voortplantingswateren + veel landhabitat + voedselarm + zuur**.
- Ontginning → versnippering → kleine restpopulaties in overgebleven postzegels.

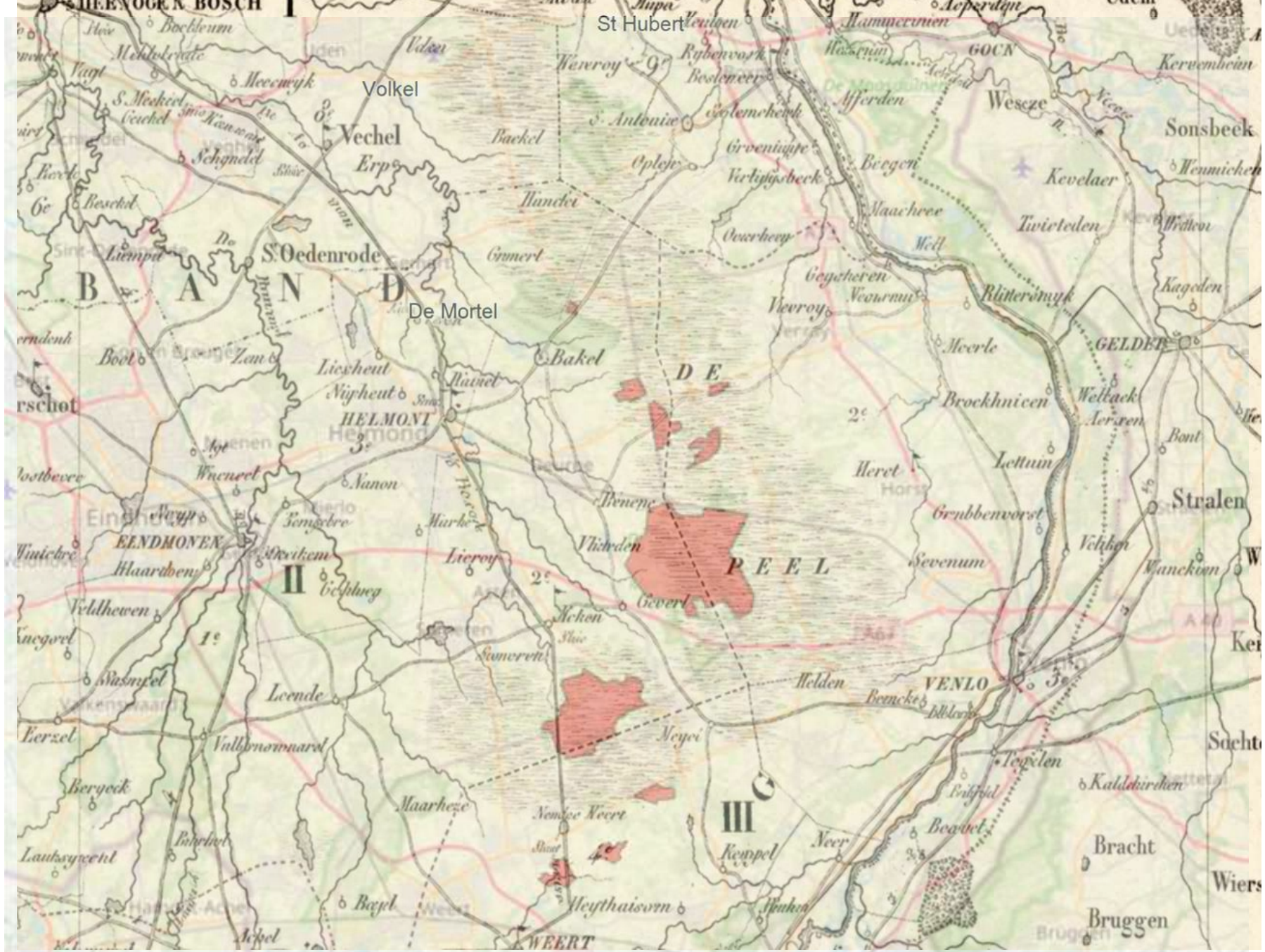
St Hubert
Volkel
De Mortel
B A N D
D E
P E E L
I
II
III
Vechel
S. Oedenrode
HELMONT
EINDHOVEN
VENLO
WEERT
Sonsbeck
Stralen
Bracht
Bruggen
GELDER
GOCH

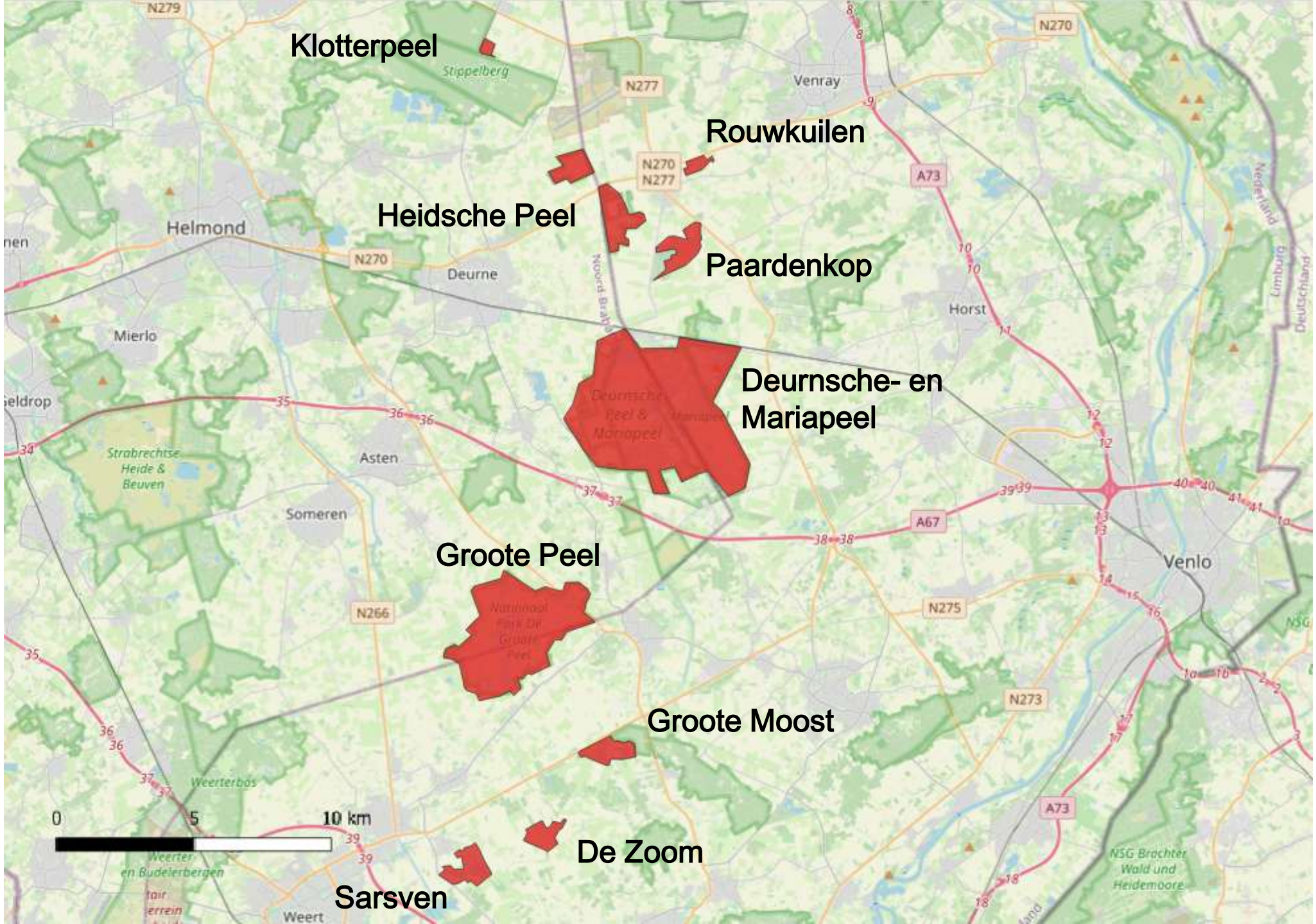
Klotterpeel
Rouwkuilen
Heidsche Peel
Paardenkop
Deurnsche- en
Mariapeel
Groote Peel
Groote Moost
De Zoom
Sarsven
Helmond
Deurne
Mierlo
Asten
Someren
Venray
Horst
Venlo
N279
N277
N270
N270
N277
A73
N270
N266
A67
N275
N273
A73
0
5
10 km

Wat maakt de Pelen geschikt?

- Veel voortplantingsmogelijkheden
- Veel structuurrijk vochtig landbiotoop
- Voedselarme zure omstandigheden
- Weinig concurrentiekracht

Paardenkop en Klotterpeel, klein maar functionerend

- Klein en geïsoleerd.
- Ondiepe vennen
- Veenmos en pijpenstro.
- Heikikker lijkt er relatief goed te functioneren.

De Minder geschikte poelrestanten

Gebied	Mogelijk knelpunt
De Zoom & Heidsche Peel	Beperkte hoeveelheid geschikt voortplantingswater
Sarsven en de Banen / Groote Moost	Mogelijke problemen met waterstructuur en visdruk

Kwaliteit boven kwantiteit?

- Kleine gebieden kunnen geschikt leefgebied vormen.
- Voldoende voortplantingswater en landhabitat zijn essentieel.
- De gebieden verschillen sterk in waterstructuur en ruimtelijke samenhang.
- Niet ieder restant lijkt even geschikt voor succesvolle voortplanting.

- Ruimtelijke samenhang en beheer zijn doorslaggevend!

Achteruitgang van de heikikker

- **Droge voorjaren** — Poelen drogen te vroeg uit → geen larvale ontwikkeling.
- **Verzuring/eutrofiëring** — Slechte waterkwaliteit door vervuiling en bemesting.
- **Versnippering** — Leefgebied wordt klein en geïsoleerd.
- **Grondwaterverlaging** — Heide/veen verdrogen → voortplantingshabitat verdwijnt.

Kunnen humusachtige stoffen de eibeschimmeling beïnvloeden?

- **Humusrijke, donkere vennen**
- Het “thee-kleurige” water bevat humuszuren en fulvinezuren uit veenmos.
- Deze organische stoffen bevatten polyfenolen met antibacteriële en antischimmelwerking.
- Hierdoor kan de groei van schimmels worden geremd.

Conclusie: de Peel als leefgebied voor de heikikker

1. **Regionale betekenis**
   De Peel lijkt een belangrijke verspreidingskern voor de heikikker.
2. **Verschillen tussen gebieden**
   De kwaliteit en samenhang van water- en landhabitat kunnen bepalend zijn voor het functioneren van Peelrestanten.
3. **Openstaande onderzoeksvraag**
   Welke rol spelen waterchemie en eibeschimmeling bij het voortplantingssucces?